

Nouveaux fragments d'auteurs anciens édités et commentés par MANOLIS PAPATHOMOPOULOS, Πανεπ. Ἰωαννίνων, σειρὰ «Πέλεια» 5, Ἰωάννινα 1980, σχ. 8μ. σελ. 80.

Ὁ σ. διαπιστώνει ὅτι μερικά ἔργα τοῦ Ἰω. Τζέτζου, δὲν ἔχουν διερευνηθῆ ἔπαρκῶς ἢ καὶ καθόλου, ὡς εἶναι ἐγκατεσπαρμένα εἰς διαφόρους κώδικας, καί-
τοι αὐτὰ ἀποτελοῦν ὄρυχεῖα πολυτίμων πληροφοριῶν. Ὁ ἴδιος ἐτοιμάζει κριτι-
κὴν ἔκδοσιν ἐπὶ τῶν Carmina Piaca. Ἐκ τῆς συστηματικῆς ἐξετάσεως πολλῶν
κώδικων ὁ σ. ἐσταχυολόγησεν 23 ἀποσπάσματα ἀρχαίων συγγραφέων, ὧν τινα
ἀνέκδοτα, ἄλλα δὲ εἶναι γνωστὰ ὡς «διάφοροι γραφαί». Οἱ συγγραφεῖς τῶν ἀπο-
σπασμάτων τούτων εἶναι δέκα ποιητὰ καὶ 9 πεζογράφοι, ὧν τὰ ἀποσπάσματα πα-
ρέχει ὡς ἀκολούθως: I. Ἡσιόδεια. 1. Σχόλ. εἰς Ἐξήγ. Ἰλ. A 122, ἔνθα παρέ-
χεται ἡ Ἡσιόδειος ἐκδοχὴ ὅτι ὁ Ἀγαμέμνων καὶ ὁ Μενέλαος δὲν ἦσαν υἱοὶ τοῦ
Ἀτρείως ἀλλὰ τοῦ «Πλεισθένης ἐρμαφορόδιου ἢ χωλοῦ, ὃς ἰμάτιον γυναικίον
ἐνεδέδυτο». Ἡ πληροφορία δίδει εὐκαιρίαν εἰς τὸν σ. νὰ ἀναπτύξῃ εἰς τὰς σελ.
11—26 τὴν διπλὴν παράδοσιν περὶ τῆς καταγωγῆς τῶν Ἀτρειδῶν καὶ νὰ ἐξετάσῃ
τὴν σημασίαν τῶν σωματικῶν καὶ ἠθικῶν μειονεσιῶν ἐν συσχετίσει πρὸς ἄλλους
ἀρχαίους μυθικοὺς οἴκους παρουσιάζοντας ἀναλογίας, Λαβδακίδας—Κυφελίδας κλπ.
Δὲν ἀποκλείει ὁ σ. νὰ προέρχωνται αἱ διαφοραὶ τῆς παραδόσεως ἀπὸ τὸν ἀν-
ταγωνισμὸν Ἀργείων καὶ Λακεδαιμονίων εἰς τὴν διεκδικήσιν τῆς κληρονομίας τοῦ
Ἀγαμέμνονος. Εἰς τὴν διαπραγματέυσιν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν καὶ αἱ σχετικαὶ
γνώμαι τῶν νεωτέρων μελετητῶν. Παρατίθεται ἀκολούθως ἐν Ἀπ. τοῦ Ἡσ. 276
M.—W. ὅπου ὁ Τζέτζης παρέχει τὸν τίτλον τοῦ ποιήματος *Μελάμποδες*, ἀντὶ τοῦ
γνωστοῦ *Μελαμποδία καὶ Σχόλια* Ἰλ. A 109 ἔνθα ὡς ποιητῆς τοῦ Ψ.—Ἡσιόδειου
Αἰγιμῶν παρατίθεται ἐδῶ καὶ ὁ Κλεινίας ὁ Καρύστιος, ἐκτὸς καὶ τοῦ Κέρκωπος
τοῦ Μιλησίου (κῶδ. ι). II. *Στησίχορος*. Παρατίθεται τὸ Σχόλ. τοῦ Τζέτζου εἰς
τὰ Προμηρικὰ 149 (κῶδδ. HL), ἔνθα στίχος, ὃν παρέλαβεν ὁ Λυκόφρων παρὰ
τοῦ Στησιχόρου, ὅπερ οὐδεὶς πρότερον ὑπωψιάζετο. III. *Ἰαπωνᾶξ*. Παρατίθενται
τρία Ἀποσπ., εἰς τὰ ὁποῖα διὰ πληρεστέρας παραβολῆς τῶν χφ. ἐπετεύχθησαν
διορθώσεις τῆς ἀναγνώσεως ὠρισμένων λέξεων. IV. *Αἰσχύλος*. Παραθέτει Ἀπ.
ἐκ τοῦ Μέμνονος μετὰ κριτικοῦ ὑπομνήματος ἐκτενοῦς καὶ γίνεται κριτικὴ πρὸς
διόρθωσιν ἀναγνώσεών τινων. V. *Ἐδριπίδης*. Ἡ αὐτὴ ἐργασία ἐπὶ Ἀπ. τοῦ Ἀρ-
χελάου. VI. *Παρμένων* ὁ Βυζάντιος. Τούτου ὁ Τζέτζης ἀναφερόμενος εἰς Σχόλ.
Ἰλ. A 423 παρέχει πέντε στίχους, εἰς τῶν ὁποίων τὴν ὀρθὴν γραφὴν προβαίνει ὁ
σ. ἐλέγχων εἰς τὸ κριτικὸν ὑπόμνημα γραφὰς καὶ δικαιολογῶν τὰς σκέψεις του.
VII. *Ἐρατοσθένης*. Ἐκ σχολίου Ἐξ. Ἰλ. A 601 τοῦ κῶδ. C προβαίνει εἰς βελ-
τίωσιν τῶν ἀναγνώσεων ποιητ. ἀποσπάσματος τοῦ Ἐρατ. ἐν τῷ Ἐρμῆ. VIII.
Ὀρφεύς. Ἐκ σχολίου τοῦ Τζέτζου εἰς Ἐξ. Ἰλ. (χφ. C) ἀποκαθίσταται ἡ ἀνά-
γνωσις τοῦ Ἀπ. 346 K. τοῦ Ὀρφέως. IX. *Ἀδέσποτον*. Εἰς σχόλ. Ἰλ. A 437
(κῶδ. C) ἐν φράσει ἀνακαλύπτει τρίμετρον ἰαμβικὸν στίχον ποιητοῦ τινος ἢ τοῦ
ἰδίου τοῦ Τζέτζου. X. *Ἡράκλειτος*. Τὸ ἀπόσπασμα B 126 D.—K. ἀποκαθίσταται
ἀττικῶς μετὰ τὸ Σχόλ. Τζ. Ἐξ. Ἰλ. p. 126 καὶ ἀποκαθίσταται ἡ συμμετρία ἢ δια-
ταραχθεῖσα ὑπὸ παλαιοῦ ἐκδότου. Τὸ κείμενον ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἐκ τοῦ Ἀπ. 426
τοῦ Marcovich. XI. *Δημόκριτος*. Μετὰ τὸ σχόλ. εἰς Ἐξ. Ἰλ. A 193 (ἐν κῶδ. C
ined.) ἡ γνώμη τοῦ Δημοκρίτου ἐμφανίζεται σύντομος καὶ ἐπιγραμματικὴ. XII. *Φε-
ρεκύδης*. Εἰς τὸ σχόλ. Μεθ' Ὀμηρον 512 ἀποδίδεται ῥητὴς εἰς τὸν Φερεκύδην ἢ
πλήρησ ἔννοια τοῦ παλλαδίου. XIII. *Ἑλλάνικος*. Εἰς τὸ σχόλ. Ἐξ. Ἰλ. A 594
(κῶδ. C) δίδεται ἡ ἀκριβὴς ἔννοια τῆς λέξεως Σίντιες καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχη-
γοῦ τῶν εἰς Λῆμνον ἐκ Τενέδου ἀποίκων. XIV. *Ἡρόδωρος*. Μετὰ τὸ σχόλ. Πρὸ
Ὀμήρου 22 ὁ Τζέτζης φέρει Ἡρόδωρον τὸν Ποντικὸν ἱστοροῦντα τὴν ἀρπαγὴν

τῆς Ἰππολύτης ὑπὸ τοῦ Ἡρακλέους. Τὸ κείμενον ἦτο γνωστόν, ἀλλὰ τὸ κριτικὸν ὑπόμνημα βελτιοῦται μὲ τὸ σχόλιον τοῦ Τζέτζου. XV. *Φιλόχορος*. Μὲ τὸ σχόλ. εἰς Ἔξ. Ἰλ. A 226 ὁ Τζέτζης συμφωνεῖ μὲ τὴν ἐκδοχὴν τῆς ομάδος b τούτων. XVI. *Βάτων*, Μὲ τὸ σχόλιον εἰς Ἔξ. Ἰλ. A 364 (χφ. C) ὑποκαθίσταται καθαρά τὸ πρῶτον τὸ ὄνομα *Βίτων* (ὁ Σινωπεύς, Γ' αἰ. π.Χ.), τὸ ὁποῖον πρότερον ἐφέρετο ὑπὸ τοῦ Πορφυρίου καὶ τοῦ Στεφάνου Βυζαντίου ἐσφαλμένως ὡς *Κάτων*, πρόσωπον ἱστορικῶς ἀνύπαρκτον. XVII. *Θεαγένης*. Μὲ τὸ σχόλ. εἰς Ἔξ. Ἰλ. A 180 (κῶδ. ἀνέκδ. C) δίδεται κείμενον κατὰ τι δίκφορον τοῦ ἄλλοθεν γνωστοῦ, ἐνθα ὁ Θεαγένης ὁμιλεῖ περὶ τοῦ πολιτικοῦ βίου τῆς Αἰγίνης. Ὁ συγγραφεὺς σχολιάζει τὰς διαφορὰς τῆς διατυπώσεως εἰς ἑκάτερον τῶν κειμένων. XVIII. *Δίκτυς*. Εἰς τὸν στίχον 20 τῶν μεθ' Ὁμηρον σχολίων τοῦ κῶδ. W τοῦ Τζέτζου (οὔτινος ὁ σ. πρὸς πλείονα σαφηνεῖαι δημοσιεύει τοὺς στίχους 1-24) μνημονεύεται διόρθωσις δύο λέξεων τὴν ὁποίαν ἔκαμεν ὁ Δίκτυς καὶ ὁ Ἰω. Ἀντιοχεύς. Τὸ ποιητικὸν ἀπόσπασμα τοῦ Τζέτζου δεικνύει τὴν μέθοδόν του νὰ παραθέτῃ διαφόρους ἐκδοχὰς δι' ἀμφιλεγόμενας ἱστορίας παλαιῶν συμβάντων. Εἰς τὸ τέλος τοῦ βιβλίου παρατίθεται πίναξ νεωτέρων συγγραφέων, ἀσχοληθέντων πρὸς τὰ θιγέντα θέματα. Διὰ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ὑπογραμμίζεται ἡ λογιότης τῶν Βυζαντινῶν συγγραφέων, οἱ ὅποιοι γράφοντες πεζῶς καὶ ποιητικῶς ἔργα σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἀρχαίαν φιλολογίαν ἐστηρίζοντο εἰς πηγὰς καὶ βοηθήματα ἐκλιπόντα ἔκτοτε, οὕτω δὲ μᾶς παρέχουν διὰ τῶν ἔργων των, μὴ ἀρκούντως διερευνηθέντων ἀκόμη δυστυχῶς, πολυτίμους πληροφορίας διὰ τὸν ἀρχαῖον πνευματικὸν βίον. Ἀκόμη μίαν φορὰν διαπιστοῦται ὅτι ἄνευ τῶν Βυζαντινῶν λογίων ἢ σοφία τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων θὰ ἔμενεν ἄγνωστος καὶ ἀκατανόητος εἰς τὸν Δυτικὸν κόσμον, ὁ ὁποῖος ἐβασίσθη εἰς αὐτὴν διὰ τὴν Ἀναγέννησιν, ἥτις ἀπετέλεσε θεμέλιον διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ὑπάρχοντος σήμερον πολιτισμοῦ.

Π. Κ. Γ.

* *

Γ. Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ, δ. φ., **Κωνσταντῖνος Κόντος 1834—1909**, Α' Ἀθήνα 1979, σελ. 170.

Ὁ Κ. Κόντος ἐπὶ 40 ἔτη διδάξας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν ὑπῆρξε κατὰ τὸν Γ. Χατζιδάκην «τὸ πρότυπον τοῦ ἀρχαίου Ἑλλήνος, ἡ τελειότερα προσωποκότης τοῦ Πανεπιστημίου μας, ἡ προσωποποίησις τῆς σοφίας. Συγγραφῶν ἐπραγματεύετο τὰ ζητήματα ἀκριβῶς καὶ τελείως, ὥστε ὅσα ἔλυσεν εἶναι διὰ παντὸς λελυμένα καὶ ὅσα διώρθωσε, εἶναι διὰ παντὸς διωρθωμένα». Ἦσυχολήθη καὶ διώρθωσε τοὺς πλείστους τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων ἀπὸ τοῦ Αἰσχύλου μέχρι τοῦ Ψελλοῦ. Ὑπῆρξε πολυγραφώτατος, ἐπιβλητικὴ φυσιογνωμία τῶν Ἑλληνικῶν Γραμμάτων διεθνοῦς ἀκτινοβολίας καὶ σοφίας ὑπόδειγμα. Τὸ τεράστιον συγγραφικόν του ἔργον εἶναι κατάσπαρτον εἰς ἐφημερίδας, περιοδικὰ καὶ ἐπετηρίδας.

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ παρόντος ἔργου, τοῦ ὁποῦ αἱ δημοσιευμέναι ἤδη μελέται φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς ἐπιμελείας, τῆς ἀκριβείας, τῆς ἀγγιχίας, τῆς υστηρικτικότητος καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸ ἔργον του ὡς φιλολόγου, διέκρινε ἴν ἀξίαν τοῦ ἔργου τοῦ αἰδίου Διδασκάλου, ἔργου παραθεωρουμένου ἀπὸ τὴν γυδατίζουσαν πνευματικὴν ἀτμόσφαιραν τῶν τελευταίων δεκαετιῶν καὶ ἐκ σεβασμοῦ πρὸς τὴν γνησίαν ἐπιστημονικὴν προσφορὰν ἐτράπη ἀπὸ μακροῦ χρόνου εἰς ἴν ἐπίπονον μελέτην τῆς προσφορᾶς τοῦ Κόντου καὶ τὴν βιβλιογραφικὴν παρουσίαν της. Ἡ ἀξιολόγησις τοῦ ἔργου τοῦ Κόντου εἶναι ἔργον μέγα, διὸ καὶ ὁ σ. ὁμολογεῖ ὅτι ἀδυνατεῖ νὰ συντάξῃ λεπτομερῆ πίνακα τῶν λέξεων τὰς ὁποίας διεπρα-